

STORTINGET

Innst. 286 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
frå energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:90 S (2023–2024)

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby og Ingvild Wettrhus Thorsvik om å øke bestandsmålene for ulv, jerv og gaupe

7. Stortinget ber regjeringen, der det er nødvendig, vedta soner for leveområder for bjørn som er bedre tilpasset bjørnens naturlige leveområder og vandringsmønstre.»

Ein syner til dokumentet for ei nærare utgreiing om forslaga.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet vert det fremja følgjande forslag:

- Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for ulv i Norge til minst 8–12 årlige ulvekull, inklusive grenserevir, hvorav minst seks helnorske ynglinger.
- Stortinget ber regjeringen utrede en utvidelse av ulvesonen, og komme tilbake med forslag som gjør at Norge tar et større ansvar for en levedyktig skandinavisk ulvebestand.
- Stortinget ber regjeringen reetablere prinsippet om en midlertidig utvidelse av ulvesonen for å skjerme familiegrupper med minst 50 pst. av reviret innenfor ulvesonen fra å skytes under lisensjakten for ulv utenfor ulvesonen.
- Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for den norske ansvarsarten jerv i Norge til minst 64 ungekull av jerv.
- Stortinget ber regjeringen utvide sonen for jerv, slik at jerv kan etablere seg som en naturlig del av økosystemet innenfor Hardangervidda nasjonalpark.
- Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for gaupe i Norge til minst 75 ungekull av gaupe.

Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Mani Hussaini, leiaren Ingvild Kjerkol, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal og Sigurd Kvammen Rafaelsen, frå Høgre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde Tybring-Gjedde, frå Senterpartiet, Aleksander Øren Heen, Gro-Anita Mykjåland og Hans Inge Myrvold, frå Framstegspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, frå Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, frå Raudt, Sofie Marhaug, frå Venstre, Ola Elvestuen, frå Miljøpartiet Dei Grøne, Une Bastholm, og frå Kristeleg Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, legg til grunn at dei vedtekne rovviltforlika i Stortinget legg rammene for gjeldande rovviltpolitikk, blant anna det at norsk rovviltforvaltning skal skje innan rammene av konvensjonen om vern av ville europeiske planter og dyr og deira naturlege leveområde (Bernkonvensjonen), føresegnene i naturmangfoldlova og den todelte målsettinga. Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) inneheld ei rekke føresegner som gjeld for rovviltforvaltninga.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Kristeleg Folkeparti, understrekar viktigheita av å sikre tydelig geografisk differensiering mellom rovvilt og beitedyr. Fleirtalet legg til grunn at forvaltning av rovvilt skal byggje på vitenskapeleg og erfaringsbasert kunnskap, lokal forvaltning, respekt for eigedomsrett og enkeltmenneska og lokalsamfunna sin livskvalitet.

Fleirtalet syner til at Stortinget har fastsett bestandsmåla for dei fire store rovdyra gjennom to rovviltforlik og behandling av Meld. St. 21 (2015–2016) Ulv i norsk natur.

Fleirtalet syner til at Stortinget i 2020 behandla Prop. 90 L (2019–2020), Innst. 305 L (2019–2020) Endringar i naturmangfoldloven, der blant anna den regionale forvaltningsmodellen for rovvilt var eit tema for evaluering. Proposisjonen inneheldt framlegg til både ny inndeling av rovviltregionane og tilhøyrande regionale bestandsmål for dei ulike rovvildartene, men stortingsfleirtalet vedtok å oppretthalde tidlegare inndeling av rovviltregionene.

Fleirtalet syner til at nemndene si rolle og mandat er nedfelt i rovviltforskrifta § 5 første ledd:

«I hver forvaltningsregion skal en rovviltnemnd ha hovedansvaret for forvaltningen av gaupe, jerv, bjørn og ulv. Rovviltnemnden skal gjennomføre vedtatt nasjonal rovviltpolitikk innenfor sin region, og skal ha nær kontakt med berørte kommuner og organisasjoner.»

Vidare skal rovviltnemndene utarbeide ein regional forvaltningsplan for rovvilt der forvaltningsområda vert fastsett slik at ein i praksis definerer den geografiske differensieringa mellom beitedyr og rovvilt. Dei regionale forvaltningsplanane skal sendast til uttale hjå både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet før dei vert vedtekte av rovviltnemnda for å sikre samsvar mellom planane og nasjonal vedteken politikk innanfor direktorata sine ansvarsområde.

Fleirtalet syner til at staten har ei rolle i utforminga av sonene gjennom Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet si rolle i utarbeiding av dei regionale bestandsplanane, der også dei nasjonale rovvildfaglege og nasjonale landbruksfaglege omsyna vert vurdert.

Fleirtalet syner til at Stortinget sitt bestandsmål for ulv har vorte nådd i alle åra etter at målet vart fastsett av Stortinget i 2016. Fleirtalet registrerer at regjeringa i si forvaltning av ulv har lagt seg innanfor intervallmålet på 4–6 ynglingar. Fleirtalet merkar seg at ei skjerpa forvaltning har stått seg rettsleg, jf. høgsterett sin dom av 16. mai 2023, HR-2023-936-A. Fleirtalet syner vidare til at Miljødirektoratet har vurdert bestandsmålet og tilrår å ikkje redusere dette. Fleirtalet

registrerer at statsråden i sitt svarbrev skriv at regjeringa har ein eventuell reduksjon til vurdering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er enige i at vi skal ha en levedyktig bestand av store rovdyr i Norge, men at det også må være gode forhold for beitenæring i hele landet.

Disse medlemmer viser til at ulv er et stort debattområde innen rovviltforvaltningen, og registrerer at dagens mål om 4–6 ynglinger og egen ulvesone har skapt store konflikter. Det bør gi grunnlag for en ny vurdering og endring. Disse medlemmer viser til at regjeringen utreder en reduksjon i bestandsmålet som ses i sammenheng med avgrensning av ulvesonen, og at dette legges frem for Stortinget dersom det legges opp til en endring. Disse medlemmer viser til brev fra statsråden til komiteen som uttrykker at det er en utfordring å forvalte jervebestanden i samsvar med gjeldende bestandsmål, og registrerer at bestandsstatus for jerv er langt høyere enn vedtatt bestandsmål (rovdata.no). Dette forårsaker svært stor skade for beitenæringen, og det er særlig utfordrende for den samiske tamreinnæringen. Disse medlemmer merker seg at regjeringens utgangspunkt er å utrede en reduksjon i bestandsmålet for jerv og legge dette frem for Stortinget dersom konklusjonen blir at bestandsmålet bør endres. Disse medlemmer merker seg også at det kan bli aktuelt å vurdere bestandsmålene for gaupe.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser ellers til Fremskrittspartiets representantforslag 31 S (2021–2022), der disse medlemmer blant annet foreslo at regjeringen skulle rullere og revurdere rovviltforliket av 2011 med fokus på at bestandsmålene skal holdes.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ønsker en landbrukspolitikk som fremmer økt sjølforsyning, kortreist mat og mindre import av kraftfôr. Norsk kjøtt- og melkeproduksjon skal i størst mulig grad bygge på egne ressurser, spesielt grovfôr, gjennom grasproduksjon og beite. Dette er viktig for både en god distriktspolitikk og god miljøpolitikk.

Disse medlemmer peker imidlertid på at vi også har klare forpliktelser til å sikre levedyktige bestander av de store rovdyrene. Men det er viktig at dette skjer uten at det risikeres høyere tapstall av sau og tamrein. Disse medlemmer ønsker ikke at nyetableringer av ulv og bjørn skal skje i områder der det er tamrein eller husdyr. Store rovdyr og beitedyr kan ikke være på samme sted til samme tid. Derfor er soneforvaltningen viktig.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener regjeringens tolkning av bestandsmålene som et maksimumsmål er en feiltolkning, og at dette ikke har dekning fra Stortingets tidligere rovdyrforlik. Tolkningen av bestandsmålet som et maksimumsnivå gjør at man får unødvendige uttak av rovdyr som ikke er i konflikt med beitedyr, samtidig som bestandene holdes nede på nivåer som innebærer at de er truet eller kritisk truet.

Disse medlemmer mener det er problematisk at vi har bestandsmål som over tid sørger for at rovdirene holder seg på rødlista, og mener det er store muligheter til å øke antall rovdyr i områder som ikke er i konflikt med beitedyr.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at forvaltningen tolker bestandsmålene for rovdyr som minimumsmål, ikke maksimumsmål.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag om bestandsmål som sikrer en levedyktig bestand av rovdirene, samt sikrer økt bruk av utmarksbeite.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne understreker at rovdyr hører hjemme i norsk natur, og at vi har et ansvar for å ta vare på disse. Disse medlemmer påpeker at naturmangfoldloven ligger fast og beskytter det biologiske mangfoldet, inkludert rovdyr, i norsk natur. Disse medlemmer mener bestandene av ulv, bjørn, gaupe og jerv i dag er for lave, noe som reflekteres i deres status på den norske rødlista, der ulv er klassifisert som kritisk truet og de andre tre artene er sterkt truet. Disse medlemmer mener det er nødvendig med en moderat økning i bestandsmålene for ulv, jerv og gaupe i tråd med naturfaglige anbefalinger for å sikre disse artene bedre innenfor rovdyrpolitikkenes todelte målsetting om å ivareta både beitenæring og rovdyr.

Disse medlemmer mener det er fullt mulig å redusere konfliktnivået rundt beitedyr og rovdyr samtidig som rovdyrbestandene økes. Dagens soneforvaltning opprettholdes der man har beiteprioriterte og rovdyrprioriterte soner, men disse medlemmer mener noen soner bør utvides for bedre å ivareta rovdirenes naturlige bevegelser og leveområdepreferanser. Disse medlemmer mener rovdyr bør forvaltes over større og mer sammenhengende områder slik at artene i større grad kan oppfylle sin rolle som nøkkelarter i norske

økosystemer, i tråd med FNs naturavtale. Rovdyrsonene må være både store nok og økologisk funksjonelle, slik at bestandsmålene kan oppnås. I regionale forvaltningsplaner om store rovdyr må det i større grad fokuseres på forebyggende og konfliktdependende tiltak som er rettet mot å fremme bedre sameksistens mellom store rovdyr og mennesker.

Disse medlemmer understreker at Norge har ratifisert Bernkonvensjonen, som er en forpliktende internasjonal avtale. Norge har etter Bernkonvensjonen en forpliktelse til å sikre overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. I tillegg har Norge signert det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold (Naturavtalen), som skal sørge for at en får mer natur og tar bedre vare på biologisk mangfold. Naturavtalen forsterker ansvaret for å sikre overlevelsen til alle naturlig tilhørende arter i Norge og deres økologiske funksjon.

Disse medlemmer understreker at ulv er et av Norges mest utryddingstruede pattedyr, og at moderat økning i bestandsmålet og en utvidelse av ulvesonen vil bedre muligheten for at ulv blir en mer livskraftig art i norsk natur.

Disse medlemmer fremhever at et nytt bestandsmål på 8–12 ungekull av ulv i Norge, inkludert grenserevir, hvorav minst seks er helnorske ynglinger, vil være et tiltak i tråd med intensjonen i Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og den todelte målsettingen. Disse medlemmer påpeker at genetiske analyser viser at den sørskandinaviske ulvestammen i Norge og Sverige er sterkt preget av innavl. Et økt bestandsmål vil derfor ikke gjøre ulven livskraftig i norsk natur, men vil være et viktig bidrag til en mer levedyktig sørskandinavisk bestand.

Disse medlemmer viser til at før 2020 ble familiegupper med ulv med mer enn 50 pst. av reviret innenfor ulvesonen forvaltet som familiegupper innenfor ulvesonen, slik at ikke enkelt dyr risikerte å bli skutt i forbindelse med lisensjakt utenfor ulvesonen. Disse medlemmer påpeker at stortingsflertallet fjernet muligheten for å opprette midlertidige buffersoner for ulv for å sikre disse familieguppene, med den konsekvens at ulvesonen i praksis har blitt betydelig redusert fordi ulv i familiegupper med revir som strekker seg ut over den vedtatte ulvesonen, blir skutt når de beveger seg ut over den formelle grensen for ulvesonen. Disse medlemmer foreslår å gå tilbake til tidligere praksis der ulverevir med mer enn 50 pst. innenfor ulvesonen ble forvaltet som familiegupper innenfor ulvesonen, og familiegupper med mindre enn 50 pst. av reviret innenfor ulvesonen ble regnet som utenfor ulvesonen.

Disse medlemmer påpeker at all erfaring viser at ulv innenfor ulvesonen gjør liten skade på beitedyr, og at skadeomfanget utenfor ulvesonen i hovedsak har

sammenheng med streifulv som vandrer fra Sverige, og grenserevir.

Disse medlemmer understreker at jerv er en norsk ansvarsart, det vil si en art som Norge har et særlig ansvar for å beskytte, fordi mer enn 25 pst. av den europeiske bestanden finnes her i landet. Skal jervebestanden bli livskraftig i Norge, må bestanden økes, og det må tillates at flere ungekull overlever. Disse medlemmer foreslår å øke bestandsmålet for jerv til minimum 64 ynglinger hvert år.

Disse medlemmer påpeker at det benyttes hiuttak som virkemiddel for å holde bestanden nede fordi jerv er vanskelig å jakte på. Av dyreetiske grunner er disse medlemmer kritisk til slike uttak av jerv og mener at slike hiuttak av jerv bør reduseres.

Disse medlemmer påpeker at det er påvist skrantesyke på enkelte villrein på Hardangervidda i tillegg til forekomster av fotråte som særlig angriper kalver. Sykdomstilstanden er smertefull, og dyr med fotråte er vanligvis svært halte. Disse medlemmer påpeker at jerv livnærer seg blant annet av å ta syke og skadde villrein og hindrer smitteoverføring av sykdom mellom dyr, en rolle ingen rovdyr på Hardangervidda i dag fyller. Disse medlemmer viser til at mangelen på naturlige predatorer som jerv på Hardangervidda gjør at det i dag er et økosystem i ubalanse. Disse medlemmer påpeker at det å åpne opp Hardangervidda som leve- og yngleområde for jerv vil bidra til å gjenopprette balanse i det biologiske mangfoldet på Hardangervidda og bidra til å holde villreinstammen frisk og sunn. Dette kan gjennomføres uten aktiv utsetting av jerv, ved å tillate at jerv som vandrer inn naturlig kan etablere seg. Disse medlemmer påpeker at jerv på Hardangervidda vil gjøre det enklere for fjellrev å etablere seg, siden fjellrev delvis livnærer seg av kadavre som er etterlatt av jerv i høyfjellet.

Disse medlemmer understreker at gaupe er det eneste kattedyret som lever vilt i Skandinavia, og at den er sterkt truet i Norge. Disse medlemmer viser til rovviltforliket fra 2011 som fastsatte et bestandsmål for gaupe på 65 ungekull. Disse medlemmer påpeker at jakt er den viktigste negative påvirkningsfaktoren på bestandsutviklingen av gaupe i Norge. I likhet med de andre store rovdyrene utføres det regulert kvotejakt på gaupebestandene i Norden. I tillegg påvirker ulovlig jakt bestanden negativt. Disse medlemmer mener bestandsmålet for gaupe i Norge bør økes til 75 ungekull hvert år.

Disse medlemmer påpeker at bjørnebinner i Norge har leveområder som ligger opptil områdene med binner i Sverige, Finland og Russland. De lever derfor hovedsakelig i de fem avgrensede områdene Pasvik, Anárjohka, Indre Troms, østlige Nord-Trøndelag og østlige Hedmark. Hannbjørner bruker større områder enn binnene og kan streife over store områder. Disse

medlemmer viser til det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull for bjørn, som ble vedtatt i rovviltforliket i 2011. Disse medlemmer påpeker at bestandsmålet aldri har blitt nådd. Sonene som er satt av til bjørn, er flere steder små og fragmenterte og ikke godt nok tilpasset bjørnens naturlige leveområder og vandringsmønstre. Det er derfor vanskelig å unngå at bjørn vandrer inn i beitesoner med påfølgende tap av beitedyr.

Disse medlemmer merker seg at forslagene som fremmes, får støtte fra høringsinstansene WWF, NOAH og Naturvernforbundet. Disse medlemmer viser videre til at de høringsinstansene som ikke støtter forslaget, representerer næringsinteresser som i stor grad setter egne behov foran naturfaglige anbefalinger og sunne økosystem.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for ulv i Norge til minst 8–12 årlige ulvekull, inklusive grenserevir, hvorav minst seks helnorske ynglinger.»

«Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for den norske ansvarsarten jerv i Norge til minst 64 ungekull av jerv.»

«Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for gaupe i Norge til minst 75 ungekull av gaupe.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen reetablere prinsippet om en midlertidig utvidelse av ulvesonen for å skjerme familiegupper med minst 50 pst. av reviret innenfor ulvesonen fra å skytes under lisensjakten på ulv utenfor ulvesonen.»

«Stortinget ber regjeringen utvide sonen for jerv, slik at jerv kan etablere seg som en naturlig del av økosystemet innenfor Hardangervidda nasjonalpark.»

«Stortinget ber regjeringen, der det er nødvendig, vedta soner for leveområder for bjørn som er bedre tilpasset bjørnens naturlige leveområder og vandringsmønstre.»

Komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en utvidelse av ulvesonen, og komme tilbake til Stortinget med forslag som gjør at Norge tar et større ansvar for en levedyktig skandinavisk ulvebestand.»

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Senterpartiet, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti, viser til framlegget om å reetablere jerv på Hardangervidda. Fleirtalet meiner dette bryt med Stortingets tidlegare rovviltforlik og mål om tydeleg soneforvaltning og tydeleg geografisk differensiering mellom rovvilt og beitedyr. Hardangervidda er av stor landbruksmessig verdi og inneheld store beiteressursar som må nyttast for å nå Stortinget sitt mål om opptrapping av norsk matproduksjon. Fleirtalet viser òg til at villreinstammen på Hardangervidda er klassifisert i raud sone etter kvalitetsnorma for villrein. Stammen på Hardangervidda si klassifisering baserer seg på låge kalvevekter, dårleg arealutnytting og dårlege trekkpassasjar (NINA-rapport 2126). Fleirtalet viser til at bestanden av jerv har lege over bestandsmåla i dei seinare åra. Fleirtalet kan ikkje sjå at det føreligg fagleg grunnlag for at reetablering av jerv eller generelt auka rovvilttrykk på Hardangervidda vil bidra til betra kondisjon og redusert sjukdomspress (skrantesjuke) eller auka arealbruk.

Vidare viser fleirtalet til at regjeringa har varsla ei vurdering av reduksjon av bestandsmåla for jerv i dei nordlegaste fylka. Fleirtalet legg til grunn at dette ikkje medfører flytting av bestandsmål, men avgrensar seg til ein reell reduksjon.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter en utredning av en utvidelse av ulvesonen, men mener at en slik utvidelse må skje i områder uten beitedyr og tamreindrift.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en utvidelse av ulvesonen i områder uten beitedyr og tamreindrift, og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at ulvesonen kun utgjør fem pst. av Norge, og at ulvene som lever i faste revirer inne i sonen, i stor grad holder seg innenfor sine egne revirer og i liten grad beveger seg inn i beiteområder, selv om det selvsagt finnes unntak. Tap av beitedyr til rovdyr i ulvesonen er derfor lave. Disse medlemmer vil påpeke at de faste, etablerte revirene i ulvesonen også vil kunne hindre at streifdyr fra den svenske ulvebestanden passerer gjennom sonen og inn i beiteområder. Å ta ut ulvefamilier som har etablert seg i sonen, vil ikke nødvendigvis gi lavere beitedyrtap på

Østlandet, men kan derimot gi motsatt effekt. Hornmønflokken i Elverum er et eksempel på at det ble tatt ut en hel flokk, selv om flokken ikke hadde drept en eneste sau.

Disse medlemmer anerkjenner at de lave tapene av beitedyr til rovdyr inne i ulvesonen skyldes at landbruksnæringen i området har gjort et omfattende arbeid med tilpasninger som inngjerding, og at muligheten til å drive utmarksbeite er sterkt redusert i disse områdene. Disse medlemmer mener imidlertid at utfordringene knyttet til rovdyr i dette området uansett vil være store, gitt tettheten av ulv på den svenske siden av grensen. Det er derfor klok politikk å ha en ulvesone i dette området med en større bestand som gir et mer reelt bidrag til en livskraftig sørskandinavisk ulvestamme.

Disse medlemmer konstaterer at dagens rovdyrpolitikk innebærer at ulvebestanden holdes på et så lavt nivå at den klassifiseres som kritisk truet på norsk rødliste for arter. Det er sterk nedgang i den norske ulvebestanden, og antallet ulv i Norge er under 100 for første gang på syv år. Genetiske analyser har vist at ulven i Norge og Sverige er preget av innavl. Den lave genetiske variasjonen kan blant annet gi lavere reproduksjon og lavere overlevelse av valper eller en kombinasjon av begge deler. Rovdata opplyser at gjennomsnittlig innavlsnivå for ynglende par er i underkant av helsøskenparring i en større bestand. Disse medlemmer vil peke på at alle de fire store rovdyrene i utgangspunktet er fredet, og at naturmangfoldloven slår fast at arter som hører hjemme i Norge, skal forekomme i levedyktige bestander. Disse medlemmer konstaterer at dette ikke følges opp i dag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem endringer i rovdyrpolitikken som sikrer at rovdyrene som hører hjemme i Norge, i større grad forvaltes etter faglige prinsipper som sikrer at artene forekommer i levedyktige bestander.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stanse den planlagte lisensjakten på ulv i ulvesonen i sesongen 2024/2025.»

Forslag frå mindretal

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem endringer i rovdyrpolitikken som sikrer at rovdirene som hører hjemme i Norge, i større grad forvaltes etter faglige prinsipper som sikrer at artene forekommer i levedyktige bestander.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen reetablere prinsippet om en midlertidig utvidelse av ulvesonen for å skjerme familiegrupper med minst 50 pst. av reviret innenfor ulvesonen fra å skytes under lisensjakten på ulv utenfor ulvesonen.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utvide sonen for jerv, slik at jerv kan etablere seg som en naturlig del av økosystemet innenfor Hardangervidda nasjonalpark.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen, der det er nødvendig, vedta soner for leveområder for bjørn som er bedre tilpasset bjørnens naturlige leveområder og vandringsmønstre.

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag om bestandsmål som sikrer en levedyktig bestand av rovdirene, samt sikrer økt bruk av utmarksbeite.

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen sikre at forvaltningen tolker bestandsmålene for rovdire som minimumsmål, ikke maksimumsmål.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for ulv i Norge til minst 8–12 årlige ulvekull, inklusive grenserevir, hvorav minst seks helnorske ynglinger.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for den norske ansvarsarten jerv i Norge til minst 64 ungekull av jerv.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for gaupe i Norge til minst 75 ungekull av gaupe.

Forslag frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne:

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen utrede en utvidelse av ulvesonen og komme tilbake til Stortinget med forslag som gjør at Norge tar et større ansvar for en levedyktig skandinavisk ulvebestand.

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt:

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen utrede en utvidelse av ulvesonen i områder uten beitedyr og tamreindrift og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne:

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen stanse den planlagte lisensjakten på ulv i ulvesonen i sesongen 2024/2025.

Tilråding frå komiteen

Tilrådinga frå komiteen vert fremja av medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Senterpartiet, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti.

Komiteen har elles ingen merknader, syner til dokumentet og rår Stortinget til å gjere slikt

vedtak:

Dokument 8:90 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby og Ingvild Wetrhus Thorsvik om å øke bestandsmålene for ulv, jerv og gaupe – vert ikkje vedteke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 30. april 2024

Ingvild Kjerkol

leiar

Aleksander Øren Heen

ordførar

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/734-

26. februar 2024

Svar vedrørende representantforslag 90 S (2023-2024) om å øke bistandsmålene for ulv, jerv og gaupe

Jeg viser til energi- og miljøkomiteens oversendelse 16. februar 2024 av Representantforslag 90 S (2023-2024) om å øke bestandsmålene for ulv, jerv og gaupe. Under følger min vurdering av de konkrete forslagene.

Forslag 1-3 om ulv

Forhold knyttet til forvaltning av ulv ble grundig utredet i forbindelse med Meld. St. 21 (2015-2016) *Ulv i norsk natur*. Bestandsmålets størrelse og avgrensing av ulvesona var sentrale vurderingstema i stortingsmeldingen, inkludert også vurderinger knyttet til ulverevir som geografisk berører områder både innenfor og utenfor ulvesona.

Bestandsmålet for ulv

Flere alternative bestandsmål for ulv ble utredet i stortingsmeldingen. Blant disse var et alternativ med 8-12 familiegrupper av ulv i Norge inkludert grenserevir, hvorav minst 6 helnorske ynglinger, noe som tilsvarer forslaget i foreliggende representantforslag. Etter en helhetlig vurdering var dette imidlertid ikke anbefalingen fra daværende regjering, som foreslo «*Enten videreføre dagens bestandsmål eller fastsette nytt bestandsmål på 5-8 familiegrupper av ulv i Norge inklusiv grenserevir der det skal være 3 årlige helnorske ynglinger.*». Ved behandlingen av stortingsmeldingen ønsket stortingsflertallet en noe mindre ulvebestand og vedtok et bestandsmål på 4-6 årlige ynglinger inkludert halvparten av grenserevir, og der det skal være 3 helnorske ynglinger.

Regjeringen har i den politiske plattformen beskrevet hovedlinjene i vår tilnærming til rovviltforvaltningen. Når det gjelder ulv vil vi utrede en reduksjon av gjeldende bestandsmål samt fjerne intervallmålet slik at bestandsmålet defineres som et minimums- og

maksimumsmål. Jeg har mottatt en faglig vurdering fra Miljødirektoratet som ikke anbefaler å redusere bestandsmålet for ulv, og dette vil inngå i grunnlaget for videre behandling av saken.

Regjeringen utreder nå en reduksjon i bestandsmålet, og dersom regjeringen kommer til at bestandsmålet for ulv bør endres vil dette bli lagt fram for behandling i Stortinget.

Ulvesona

Tilsvarende som for bestandsmålet ble flere alternative avgrensinger av ulvesona utredet i forbindelse med stortingsmeldingen i 2016. Daværende regjering foreslo noen endringer i ulvesona ved å inkludere noe nytt areal i ulvesona og ta noe areal ut. Ved behandlingen av stortingsmeldingen ønsket stortingsflertallet kun endringer som reduserte størrelsen på ulvesona. De områder som i stortingsmeldingen var foreslått tatt ut av ulvesona ble vedtatt, men stortingsflertallet ønsket ingen nye områder inn som del av ulvesona.

Mitt utgangspunkt er at jeg på nåværende tidspunkt ikke ser det hensiktsmessig å gjøre en ny vurdering av ulvesona. Samtidig ser jeg at det er en sammenheng mellom bestandsmålet for ulv og avgrensingen av ulvesona. Dersom regjeringen kommer til at forslag om nytt bestandsmål skal legges fram for Stortinget kan det være naturlig å se dette i sammenheng med avgrensingen av ulvesona, og jeg mener dette i så fall vil være rette tidspunkt for også å vurdere eventuelle endringer i ulvesona.

Midlertidig utvidelse av ulvesona

Den såkalte 50/50-regelen var fram til 2016 knyttet nært opp til bestandsmålet for ulv, og det forhold at kun ynglinger av ulv *innenfor* ulvesona ble medregnet i vurdering av om bestandsmålet var oppfylt eller ikke. Det var derfor behov for retningslinjer som definerte statusen for ynglinger av ulv i grenseområdene til ulvesona, og i tilfeller der mer enn halvparten av ulvereviret var innenfor ulvesona ble ynglingen definert som innenfor ulvesona. Tilsvarende ble ynglinger i ulverevir med mindre enn 50 prosent av sitt areal innenfor ulvesona definert som utenfor ulvesona, og følgelig ikke medregnet ved vurdering av bestandsmålsoppnåelse. At ynglinger utenfor ulvesona ikke ble medregnet ved vurdering av bestandsmålsoppnåelse medførte noen konflikter fordi ulvebestanden kunne være på størrelse med bestandsmålet uten å oppfylle bestandsmålets krav om at alle ynglinger skulle skje innenfor ulvesona. I forbindelse med stortingsmeldingen i 2016 ble dette endret slik at alle ynglinger, uavhengig av ulvesona, medregnes ved vurdering av bestandsmålsoppnåelse, og følgelig ikke lenger behov for en 50/50-regel.

Når det gjelder praksisen for lisensfelling av ulv i grenseområdene til ulvesona er denne, slik det framgår av representantforslaget, strammet inn av Stortinget. Dette har medført at det i dag føres en tydeligere soneforvaltning og strengere praksis ved at det normalt blir åpnet for lisensfelling i alle områder utenfor ulvesona. Det er riktig slik forslagsstillerne skriver at dette innskrenker det funksjonelle arealet av ulvesona noe sammenlignet med tidligere praksis. Jeg mener dette likevel er mest hensiktsmessig fordi det gir større forutsigbarhet om at det ikke skal være fast forekomst av ulv utenfor ulvesona Stortinget har fastsatt. I tillegg viser

erfaringene at dette ikke går på bekostning av oppnåelse av bestandsmålet for ulv. Gjeldende bestandsmål er oppnådd alle år etter at Stortinget vedtok dette i 2016. En utfordring forvaltningen i denne forbindelse har særlig oppmerksomhet rundt er etiske forhold knyttet til felling av foreldredyr som kan svekke ulvevalpers overlevelse. Fordi lisensfellingsperioden har lenger varighet utenfor enn innenfor ulvesona vurderes behovet for å innskrenke perioden også utenfor ulvesona i tilfeller der ulvepar eller familiegrupper blir berørt. Dette gjelder alle ulvepar og familiegrupper som har revir helt eller delvis utenfor ulvesona, og jeg mener forvaltningen gjennom dette ivaretar de etiske problemstillingene på en tilfredsstillende måte.

Forslag 4-5 om bestandsmålet for jerv, og jerv på Hardangervidda

Det er en utfordring å forvalte jervebestanden i samsvar med gjeldende nasjonale bestandsmål. Lisensfelling utført av vanlige jegere skal være hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av jerv. Regjeringen er opptatt av å effektivisere lisensfelling, slik at dette i større grad og i flere områder enn i dag fungerer tilfredsstillende i bestandsreguleringen av jerv. Det er tidligere åpnet for bruk av nye virkemidler med kunstig lys på åte og elektronisk overvåking av fangstbåser, og denne regjeringen har videre utvidet lisensfellingsperioden slik at denne nå starter tidligere på høsten. Dette kombinert med økt erfaring og kompetanse samt økende effekt av bruk av hunder, mener jeg over tid vil kunne bidra til å effektivisere lisensfelling. I enkelte områder fungerer lisensfelling allerede i dag effektivt, men inntil dette gjelder mer generelt vil det fortsatt være behov for årlige ekstraordinære uttak med avliving av mordyr og/eller valper. I tråd med rovviltforliket av 2011 er ekstraordinære uttak imidlertid en type tiltak det er ønskelig å redusere til et minimum. Når det gjelder bestandsmålet for jerv har dette blant annet blitt fremholdt som særlig utfordrende av den samiske tamreinnæringen. Dette tar regjeringen på alvor, og blant flere rovvilttiltak vil det blant annet bli utredet en reduksjon av bestandsmålet for jerv i de tre nordligste regionene (Midt-Norge, Nordland og Troms og Finnmark). Dette arbeidet er ikke påbegynt, men slik utredning kan bli aktuelt i kombinasjon med andre utredninger og kunnskapssammenstillinger om tapssituasjonen i reindrifta.

I 2020 behandlet Stortinget Prop. 90 L (2019-2020) *Endringer i naturmangfoldloven* der blant annet den regionale forvaltningsmodellen for rovvilt var et tema for evaluering. Meldingen inneholdt forslag til både ny inndeling av rovviltregioner og tilhørende regionale bestandsmål for de ulike rovdyrartene, men stortingsflertallet vedtok å opprettholde tidligere inndeling av rovviltregionene. På denne bakgrunn ser jeg det ikke som aktuelt å vurdere omfordeling av bestandsmålet mellom rovviltregioner med føringer om å gjøre Hardangervidda til et prioritert område for fast etablering av jerv.

Regjeringen sitt utgangspunkt er å utrede en reduksjon i bestandsmålet, og dersom regjeringen kommer til at bestandsmålet for jerv bør endres vil dette bli lagt fram for behandling i Stortinget.

Forslag 6 om bestandsmålet for gaupe

Tilsvarende som for jerv har bestandsmålet for gaupe blitt fremholdt som særlig utfordrende av den samiske tamreinnæringen. Regjeringen har i den sammenheng lagt fram flere aktuelle rovvilttiltak, og blant disse er å utrede en reduksjon også av bestandsmålet for gaupe i de tre nordligste rovviltregionene. Arbeidet er ikke påbegynt, men kan bli aktuelt i kombinasjon med andre utredninger og kunnskapssammenstillinger om tapssituasjonen i reindrifta. Regjeringen sitt utgangspunkt er å utrede en reduksjon i bestandsmålet, og dersom regjeringen kommer til at bestandsmålet for gaupe bør endres vil dette bli lagt fram for behandling i Stortinget.

Forslag 7 om leveområder for brunbjørn

Inndeling av prioriterte soner til henholdsvis beitedyr og brunbjørn er et ansvar som ligger hos de regionale rovviltmyndene. Regjeringen er tydelig i den politiske plattformen på at vi vil bygge på den lokale forvaltningsmodellen som ble nedfelt i rovviltforliket, og styrke de regionale rovviltmyndenes rolle. Jeg ser det derfor i utgangspunktet som lite aktuelt for regjeringen å frata rovviltmyndene ansvaret til å fastsette soner for leveområder for bjørn. Samtidig erkjenner jeg at det er en sammenheng mellom bestandsmålet og avgrensning av bjørnesonene i den enkelte forvaltningsregion. Blant regionene med regionale bestandsmål for brunbjørn er det kun region 5 (tidligere Hedmark) som har lyktes å oppnå bestandsmålet. Region 6 (Midt-Norge), 7 (Nordland) og 8 (Troms og Finnmark) har alle et stykke igjen for å oppnå sine respektive regionale bestandsmål for brunbjørn. Avgrensning av prioriterte områder til henholdsvis beitedyr og brunbjørn er åpenbart en del av utfordringsbildet for å kunne oppfylle bestandsmålet. Utfordringen er å avgrense bjørnesonene slik at de gir grunnlag for at et tilstrekkelig antall bjørnebiner kan etablere seg og reprodusere *innenfor* disse sonene slik at de regionale bestandsmålene nås stabilt over år. I flere områder har erfaringene de senere år vist at gjeldende soner gir utfordringer ved at de ikke i tilstrekkelig grad ivaretar dette hensynet, og konsekvensen er økte tap og konflikter i randsonen av bjørneprioriterte områder. Videre er bjørnens biologi slik at det tar lang tid å bygge opp en bjørnebestand, og felling av enhver bjørnebinne setter bestanden tilbake med tanke på oppnåelse av bestandsmålet. Dette er en problemstilling Klima- og miljødepartementet også har tatt opp direkte med enkelte nemnder, og påpekt at det er viktig å være bevisst dette ved rullering av forvaltningsplaner for rovvilt i den enkelte region.

Eventuelle endringer i hvilken myndighet som fastsetter bjørnesonene vil være opp til Stortinget, men mitt utgangspunkt er at myndigheten fortsatt skal ligge hos rovviltnemndene. Dersom regjeringen kommer til at forslag om nytt bestandsmål for brunbjørn skal legges fram for Stortinget kan det være naturlig å se flere ting i sammenheng, og jeg mener dette i så fall vil være rette tidspunkt for også å diskutere soneinndelingen for brunbjørn.

Med hilsen

Andreas Bjelland Eriksen

